

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи доктории Наимзода Қудратулло Қаҳор дар мавзуи «Шавкати Бухорой ва мақоми ӯ дар адабиёти форс-тоҷик» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси– 10.01.00 - Адабиётшиносӣ (10.01.01 - Адабиёти тоҷик, равобити адабӣ)

Рузгору эҷодиёти серпахлуи Муҳаммад Исоқ Шавкати Бухорой, хусусан осори манзуми ӯ солиёни зиёд аст, ки мавриди таваҷҷуҳ, омӯзиш ва таҳқиқи донишмандони ватанию хориҷӣ қарор дорад. Мутаассифона, то ҳол дар кишвари мо рӯзгору осори Шавкати Бухорой, ки аз суҳанварони барҷастаи сабки ҳиндӣ маҳсуб меёбад, ба таври зарурӣ таҳқиқ нашудааст, вале муаллифони сарчашмаҳои адабиву таърихӣ ва муҳаққиқони ватаниву бурунмарзӣ шоирро дар ҳунари суҳанварӣ тавонманду нодирагуфтор таъйид карда, доир ба фазлу дониши вай суҳан ба миён овардаанд. Чунин ҳолат зарурати таҳқиқи марҳалаҳои рӯзгору масъалаҳои таснифи жанрин осор ва вижагиҳои сабкшиносии мероси адабии Шавкати Бухороиро ба миён мегузорад. Бинобар ин, масоили вобаста ба афкори адабӣ, вижагиҳои услубиву бадеӣ ва ҳунари суҳанофаринӣ дар ашъори Шавкати Бухорой аз масъалаҳои марказии баррасишаванда дар диссертатсияи муҳаққиқ Наимзода Қудратулло Қаҳор маҳсуб ёфтааст.

Аз саҳифаҳои аввали таҳқиқоти диссертатсионӣ ба назар мерасад, ки диссертант оид ба таҳқиқи мавзӯ маҳорату малакаи заруриро соҳиб буда, масъалагузорӣ, таҳлилҳо ва натиҷагириҳои ӯ дар автореферати диссертатсия гувоҳи ин андешаанд.

Диссертатсияи доктории Наимзода Қудратулло Қаҳор дар мавзуи «Шавкати Бухорой ва мақоми ӯ дар адабиёти форс-тоҷик» аз муқаддима, 5 боб, 26 фаслу 9 зерфасл ва ҳулосаю китобнома фароҳам омадааст. Дар муқаддимаи диссертатсия муҳаққиқ масъалаҳои назарии мубрамии мавзӯ, дараҷаи омӯзиш, масъалаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда, предмети таҳқиқ, мақсади таҳқиқ, асосҳои методологиро бо низоми муайяни талаботи автореферат ва диссертатсияи илмӣ баён доштааст.

Боби якуми диссертатсия «Шавкати Бухорой ва вазъи замони зиндагии ӯ» номгузорӣ шуда, аз се фасл иборат аст. Дар фаслҳои ин боб масоили таърихӣ авзои сиёсӣ, адабӣ ва фарҳангии Мовароуннаҳру Хуросону Эрон, масъалаи рӯзгор ва ашъори Шавкати Бухорой дар асоси маълумоти сарчашмаҳои адабӣ ва нақду баррасии мероси адабии шоир дар таҳқиқоти илми муосир мавриди пажӯҳиш қарор гирифтааст.

Боби дуюми диссертатсия «Вижагиҳои жанрии девони Шавкат» унвон дошта, аз панҷ фасл таркиб ёфтааст. Дар ин фаслҳо муҳтассоти қасоид,

ғазалиёт, китъаот, рубоиёт ва фардиёти шоир ба риштаи таҳқиқ кашида шудаанд.

Боби сеюми диссертатсия «Таснифоти мавзуии ашъори Шавкат» унвон дошта, аз панҷ фасл таркиб ёфтааст. Дар фасли якуми ин боб масъалаҳои мавзуи ишқ, фасли дуюм андешаҳои тасаввуф ва ирфони шоир, фасли сеюм тасвири авзои замон, фасли чорум мавзуи ахлоқ, фасли панҷум устура ва ривоят дар шеъри Шавкат мавриди баррасӣ қарор гирифта, хулосаҳои зарурӣ пешниҳод шудаанд.

Боби чоруми диссертатсия «Вижагиҳои сабки шеъри Шавкат» унвон дошта, аз се фасл ва панҷ зерфасл иборат аст. Дар фасли аввали боби чорум «Сабки ҳиндӣ ва вижагиҳои сабки инфиродии сухани Шавкат» мавриди баррасӣ қарор гирифта, он аз панҷ зерфасл таркиб ёфтааст. Дар зерфаслҳои ин боб доир ба унсурҳои мутаноқиз, ҳисомезӣ, вобастаҳои ададӣ (Микёсҳои шоирона), таркибҳои хос ва бадеъ, услуби муодила ва эҷоди мативҳои нав дар шеъри Шавкат андешаронӣ шудааст. Фасли дуюму сеюми ин боб «Таъсирпазирии Шавкат аз шоирони гузашта» ва таъсири шеъри Шавкат ба ашъори шоирони пасоянд унвон дорад. Дар ин қисматҳои диссертатсия таъсирпазирии Шавкати Бухороӣ аз шеъри шуарои пешин ва муосир мавриди таҳқиқ қарор гирифтааст.

Боби панҷуми диссертатсия «Нақши воситаҳои тасвири бадеӣ дар ашъори Шавкати Бухороӣ» унвон дорад, ки аз даҳ фасл таркиб ёфтааст.

Масъалагузориҳои муҳаққиқ дар ҳар боби диссертатсия то андозае ба як низоми хуби илмӣ таҳлил ва таҳқиқ шудаанд. Хулосаи таҳқиқот дар 25 банди мушаххас натиҷагирӣ шуда, тавсияҳои судманд низ пешниҳод гардидаанд. Автореферати диссертатсияи Наимзода Қудратулло Қаҳор бо забони равони илмӣ навишта шуда, дастовардҳои назарраси илмӣ дорад. Мақолаҳои нашрнамудаи диссертант муҳтавои асосии диссертатсияро ифода мекунад. Автореферат ҳамчун фишурдаи диссертатсияи илмӣ ба талаботи КОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқат мекунад.

Дар баробари муваффақиятҳои зиёд чанд норасоии ҷузъӣ ба назар расиданд, ки ислоҳи онҳоро зарур медонем:

1. Дар автореферат зимни тавзеҳи бобу фаслҳои диссертатсия фаслҳои боби панҷум камтар муаррифӣ шудаанд. Барои мисол, фаслҳое, ки ба ороҳои адабие, амсоли истиора, тазод, тавсиф ва талмех бахшида шудаанд, шавоҳиди шеърӣ хеле кам доранд ва ойинадори ҳунари шоирии Шавкат буда наметавонанд.

2. Дар автореферати диссертатсия аҳёнан ҷой доштани ғалатҳои техникӣ ба назар расиданд.

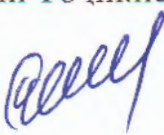
Бояд гуфт, ки камбудии мазкур ҷузъӣ ва ислоҳшаванда буда, онҳо арзиши илмӣ таҳқиқоти мавриди назарро халалдор намесозанд. Диссертант

вазифаҳои пажӯҳиши дар наздаш гузоштаро бо низом ва дар сатҳи баланди илмию таҳқиқотӣ ба анҷом расонидааст.

Хулоса, диссертатсияи Наимзода Қудратулло Қаҳор бо мубрамияти мавзӯ, навгонии илмӣ, арзиши амалию назарии таҳқиқот ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқ буда, муаллифи он ба дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои филология аз рӯи ихтисоси 10.01.00 – Адабиётшиносӣ (10.01.01 - Адабиёти тоҷик, равобити адабӣ) сазовор аст.

Муқарриз:

Доктори илмҳои филологӣ, профессори
кафедраи назария ва таърихи адабиёти
факултети филологияи тоҷики
Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон
ба номи Садриддин Айни

 Солеҳов Шамсиддин Аслиддинович

Нишонӣ:

743003, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, хиёбони Рудакӣ, 121
тел: 987-65-00-43 E-mail:soleh59@mail.ru

Имзои Ш.А. Солеҳовро тасдиқ мекунам.
Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои
махсуси Донишгоҳи давлатии омӯзгории
Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни

Қодирзода Сайвалӣ

Нишонӣ:

743003, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, хиёбони Рудакӣ, 121
тел: +992 (37) 224-13-83 E-mail:info@tgpu.tj

09.02.2026